EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 10.12.2007
KOM(2007) 781 lõplik

KOMISJONI TEATIS

mis käsitleb 2007. aasta arenguülevaadet ELi narkootikumidealase tegevuskava (2005–2008) täitmise kohta

KOMISJONI TEATIS

mis käsitleb 2007. aasta arenguülevaadet ELi narkootikumidealase tegevuskava (2005–2008) täitmise kohta

I. SISSEJUHATUS

ÜRO hinnangul tarbisid eelmisel aastal umbes 200 miljonit inimest üle kogu maailma uimasteid.[1] Samal ajavahemikul Euroopa Liidus uimasteid tarbinud täiskasvanute (15–64 aastased) arvuks hinnati 25–30 miljonit.[2] See on Euroopa puhul kõigi aegade suurim arv, kuigi viimastel aastatel on tarbimise tase stabiliseerunud. Arvatakse, et ebaseaduslikud uimastid kujutavad endast nafta ja relvade järel tähtsuselt kolmandat tööstusharu maailmas.

Uimastitarbimise suundumused ja harjumused muutuvad aja jooksul. Kõige sagedasem uimastisõltuvuse ja uimastitega seotud tervisekahjustuste põhjus on jätkuvalt heroiin. Levikult on ebaseaduslike ainete seas esikohal endiselt kanep, kuid viimase aja suundumused osutavad mitmes liikmesriigis kokaiinitarbimise tõusule. *Ecstasy* ja amfetamiinide tarbimine näib olevat saavutanud oma lae ning on nüüd stabiliseerumas või langeb järk-järgult. Üha keerulisem on korraldada uimastite segatarbimise (lubatud ainete tarbimine koos ebaseaduslikega) ennetust ja ravi.

Kuna tegu on üleilmse probleemiga, on uimastitarbimise ja -valmistamise pidevat kasvu kogu maailmas võimalik peatada ainult juhul, kui võetakse kooskõlastatud meetmeid Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil.

Uimastitega võitlemiseks ei ole lihtsat lahendust. Uimastite tarbimine ja salakaubavedu toob ühiskonnale kahju kuritegevuse ja korruptsiooni kaudu, kuid kuulub ka olulisemate tervist kahjustavate tegurite hulka. Uimastitega seotud nakkushaigused (HIV/AIDS ja hepatiit) kujutavad endast ELis suurt ohtu rahvatervisele. Nende murettekitavate asjaolude tõttu on Euroopas juba mõnda aega tagasi jõutud üksmeelele, et üksnes uimastitarbimise vastase võitlusega piirduvad meetmed ei ole tõhusad, kuigi avalikkus pöörab sellele nähtusele igati põhjendatult suurt tähelepanu. Seepärast pooldab Euroopa Liit tõenduspõhist lähenemisviisi, mis keskendub olukorra pidevale analüüsimisele ja selle lahendamiseks võetud poliitiliste meetmete objektiivsele hindamisele. Eesmärk on seejuures selgitada välja, milline poliitika toimib kõige paremini.

ELi üldine lähenemine kajastub Euroopa uimastivastase võitluse strateegias aastateks 2005–2012,[3] mille Euroopa Ülemkogu kiitis 2004. aasta detsembris heaks Haagi programmi raames, mille eesmärk on tugevdada ELi vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala,[4] ning ELi narkootikumidevastases tegevuskavas (2005–2008),[5] mille nõukogu kiitis heaks 8. juulil 2005.

---

1 ÜRO uimastite ja kuritegevuse vastu võitlemise büroo (UNODC), 2007.
2 Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus, 2007.
3 CORDROGUE 77, 22.11.2004.
4 KOM(2005) 184 (lõplik), 10.5.2005.
5 ELT C 168, 8.7.2005.

Euroopa uimastivastase võitluse strateegias aastateks 2005–2012 on määratletud kaks üldeesmärki:

(1) ELi eesmärk on kaasa aidata kõrgetasemelise tervisekaitse, heaolu ja sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamisele, täiendades liikmesriikide tegevust narkootikumide tarbimise, narkosõltuvuse ning narkootikumidest tulenevate tervisekahjustuste ning ühiskonnale tekitatava kahju ennetamisel ja vähendamisel.

(2) ELi ja tema liikmesriikide eesmärk on tagada üldsuse turvalisuse kõrge tase, võttes meetmeid narkootikumide valmistamise, piiriülese narkokaubanduse ja narkootikumide lähteainete kõrvalejuhtimise tõkestamiseks ning intensiivistades narkokuritegevuse ennetusmeetmeid ühisel lähenemisviisil põhineva tõhusa koostöö kaudu.

Samuti märgitakse, et *"2012. aasta lõpuks tuleks kõikide strateegias määratletud valdkondade prioriteetides edu saavutada"*.

Strateegiat teostatakse praktikas uimastivastase võitluse tegevuskavade kaudu, jälgides ja hinnates seejuures strateegia olulisemate osade elluviimist. Strateegias on kirjas, et *"Narkostrateegia ja narkootikumidevastase tegevuskava hindamise viib läbi komisjon koostöös EMCDDA (Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Järelevalvekeskus), Europoli ja liikmesriikidega"*.

ELi narkootikumidealane tegevuskava (2005–2008)

Tegu on esimesega kahest tegevuskavast, kus strateegia üldeesmärkide ja prioriteetide elluviimiseks on esitatud konkreetsed meetmed, mille kulgu saab mõõta selleks määratletud näitajatega.

Tegevuskava lõppeesmärk on *"vähendada märgatavalt uimastitarbimise levikut elanikkonna seas ja kahandada ebaseaduslike uimastite tarbimisest ning nendega kaubitsemisest ühiskonnale ja inimeste tervisele tulenevat kahju"*. Selleks püütakse tegevuskavaga luua raamistik integreeritud ja tasakaalustatud lähenemisele, mis käsitleks nii nõudluse kui ka pakkumise vähendamist mitme konkreetse meetme abil. Nimetatud meetmed on valitud järgmiste kriteeriumide alusel:

- ELi tasandil rakendatavad meetmed peavad andma *selgelt täheldatavat lisaväärtust* ning *realistlikke* ja *mõõdetavaid* tulemusi.
- Meetmed peavad *end ära tasuma* ja *aitama* otseselt *kaasa* vähemalt ühe strateegias sätestatud eesmärgi või prioriteedi *täitmisele*.
- Igas valdkonnas rakendatavate *meetmete arv* peab olema *suunatud ja realistlik*.

Komisjonilt nõutakse, et ta esitaks nõukogule ja Euroopa Parlamendile tegevuskava täitmise arenguülevaate ja ettepanekud täheldatud puuduste kõrvaldamiseks ning võimalikele uutele probleemidele reageerimiseks.

Esimese arenguülevaate, mis hõlmas 2005.–2006. aastat, esitas komisjon töödokumendina[6] ja nõukogu kiitis selle heaks oma 4. juuni 2007. aasta järeldustes[7].

Käesolev teatis sisaldab 2007. aasta arenguülevaate kokkuvõtet, millele on lisatud tegevuskava täitmise üksikasjalik aruanne.

Komisjon teeb lõpliku hindamise 2008. aastal ja esitab seejärel ettepaneku uue tegevuskava kohta. Järgmises tegevuskavas lähtutakse viimase kolme aasta jooksul omandatud kogemustest.

---

[6] SEK(2006) 1803.

[7] CORDROGUE 32, 4.6.2007.

II. METOODIKA

Arenguülevaate ettevalmistamisel abistasid komisjoni liikmesriigid, Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus (edaspidi "seirekeskus") ja Europol. 2007. aasta hinnangus, mis hõlmab 2006. aasta teist ja 2007. aasta esimest poolt, on järgitud tegevuskava liigendust peatükkideks.

Tegevuskavas on selgelt märgitud meetme tähtaeg ja kes selle eest vastutab. Et kava täitmisel graafikus püsida, esitatakse soovitusi nende meetmete täitmiseks, mille tähtajad on möödunud või mida ilmselt ei suudeta tähtajaks täita, või tehakse märge, et meetme täitmine on ebaõnnestunud. Iga eesmärgi ja meetme kohta on tegevuskavas antud *näitajad*[8] ja *hindamisvahendid*[9].

Kui eesmärkide ja meetmete täitmise tähtaeg on juba saabunud, analüüsitakse nende puhul saavutatud tulemusi. Pooleli olevatest meetmetest on tehtud ülevaade ja tegevuskava iga eesmärgi kohta on esitatud kokkuvõte. Neid kaheksat eesmärki ja meedet, mille täitmise tähtaeg on 2008. aastal, hinnatakse järgmise aasta lõpphinnangus.

III. 2007. AASTA ARENGUÜLEVAATE PEAMISED JÄRELDUSED

Kuigi 2007. aasta arenguülevaatest selgub, et eesmärkide täitmisel ollakse enamjaolt graafikus, tuleb mõne meetme puhul teha täiendavaid jõupingutusi, et tegevuskavast kinni pidada. Üksikasjaliku aruande peamised järeldused on võetud kokku käesoleva teatise lisas.

3.1 Kooskõlastamine

ELi eesistujariigid võtavad oma uimastivastase võitluse poliitika kavandamisel üha enam arvesse tegevuskavas seatud prioriteete ning kooskõlastavad oma tegevust eelmise ja järgmise eesistujariigiga. Paranenud on horisontaalse narkoprobleemide töörühma (HDG) ja muude nõukogu töörühmade tegevuse kooskõlastamine.

Liikmesriikide tagasisidet tegevuskava rakendamise kohta tuleb veel parandada. Ühe lahendusena pakutakse välja, et iga esindus määraks tegevuskava täitmist käsitleva teabevahetuse kooskõlastamise eest vastutavasse HDGsse **narkootikumidealase tegevuskava kontaktisiku**.

Iga-aastasest arenguülevaatest selgub, et **uimastivastase võitluse poliitikas ja vastavas lähenemisviisis on liikmesriikide vahel toimunud teatav lähenemine**. See võimaldab ELil muu hulgas tegutseda välissuhete puhul uimastitega seotud küsimustes ühtse jõuna.

Kakskümmend viis liikmesriiki on määranud riiklikul tasandil ühe või mitu uimastiküsimusi kooskõlastavat isikut või asutust. Isegi kui kõikide nimetatud uimastialaste kooskõlastusmehhanismide täielikku toimimist on raske hinnata, annab riikliku kooskõlastusüksuse olemasolu **tunnistust asjaolust, et uimastivastase võitluse puhul on tegu laia poliitikavaldkonnaga** ja vajatakse tasakaalustatud lähenemisviisi. Kõik HGD eesistujariigid on korraldanud riiklike uimastivastase võitluse koordinaatorite koosolekuid, mille päevakord kajastab ELi narkootikumidealast tegevuskava (2005–2008).

Euroopa uimastivastase võitluse strateegias aastateks 2005–2012 rõhutatakse, et kodanikuühiskond tuleb kaasata ELi uimastivastase võitluse poliitika väljakujundamisse. 2006. aastal alanud nõupidamiste konkreetse tulemusena luuakse **2007. aasta lõpuks kodanikuühiskonna uimastifoorum**. Komisjon on kindel, et foorum hõlbustab teabevahetust kodanikuühiskonnaga.

---

8 **Näitaja** võimaldab mõõta meetme või eesmärgi täitmist või selle täitmisel tehtud edusamme.

9 **Hindamisvahend** võimaldab kontrollida meetme täitmist või selle täitmisel tehtud edusamme.

Seoses uimastipoliitika integreerimisega välissuhetesse sisaldavad kõik ELi ja kolmandate riikide vahelised lepingud, mille üle peeti läbirääkimisi või mis sõlmiti 2006. aastal, olulisi artikleid uimastialase koostöö kohta. Kolmandad riigid peaksid võtma endale vastutuse **koostöömeetmete eest, kohustudes viima ellu omaenda poliitika ja koostööprojektid**. See on oluline tingimus kõnealuste lepingute edukaks rakendamiseks.

3.2 Nõudluse vähendamine

EL teeb edusamme **meetmete väljatöötamisel, mis võimaldaksid tegeleda uimastite tarbimisest tulenevate tervisekahjustuste ning ühiskonnale tekitatava kahjuga terviklikult ja pragmaatiliselt**. EL laiendab jätkuvalt tõenduspõhiste heade tavade kasutamist uimastiennetuse, varajase sekkumise, ravi, taastusabi, ühiskonda taasintegreerimise ja kahju vähendamise valdkonnas. Kõik liikmesriigid toetavad põhimõtet, et uimastitega seotud meetmeid tuleb jälgida ja hinnata, kuid metoodika puhul esineb endiselt puudujääke ja teostatud hindamiste arv ei ole piisav.

Komisjoni aruanne nõukogu soovituse (uimastisõltuvusega seotud tervisekahjude ennetamise ja vähendamise kohta)[10] rakendamise kohta näitab, et **kahju vähendamisest on nüüdseks saanud kõikide liikmesriikide uimastipoliitika tavapärane osa**. Tõendite hulk kahju vähendamise meetmete positiivse mõju kohta aina kasvab. Kõnealuste meetmete kohaldamine ei ole siiski liikmesriigiti kaugeltki ühesugune.

Opioidi asendusravi on ELi liikmesriikides üks põhilisi ravivõimalusi ning selle toetuseks on juba praegu kogutud **suur hulk teaduslikke tõendeid, mille hulk aina kasvab**. Nendest tõenditest selgub, et selline ravi vähendab tõhusalt opiaaditarbimist ja riskikäitumist. Kõnealused programmid on samuti tõhus vahend ravi jätkamiseks ning võivad aidata stabiliseerida ja parandada krooniliste heroiinitarbijate tervislikku ja sotsiaalset olukorda. Kuna uimastite tarbimise harjumused ja suundumused ELis muutuvad, tuleb kahju ennetamise ja vähendamise meetmeid, ravi- ja taastusvahendeid ning -teenuseid kohandada uute abivajajate vajadustega. Kuigi nimetatud teguritel on eri riikide poliitikas erinev osakaal, ollakse selgelt seisukohal, et nakkushaiguste vähendamiseks uimastitarbijate seas on väga oluline töötada rahvatervise valdkonnas välja kooskõlastatud ja laiaulatuslik lähenemisviis, mis hõlmaks kahju vähendamist.

Surmajuhtumid on loomulikult kõige suurem uimastitega seotud kahju ühiskonnale ning nõuavad pidevat järelevalvet ja jõupingutusi, et võtta või tugevdada meetmeid tõhusaks kahju vähendamiseks ja inimeste taasintegreerimiseks ühiskonda.

Kogu ELis on tehtud märgatavaid edusamme, et muuta uimastitega seotud teenused kättesaadavamaks ja taskukohasemaks. Seejuures on oluline, et neid teenuseid arendataks jätkuvalt edasi ning et töötataks välja näitajad, millega mõõta ravi ja kahju vähendamise meetmete tõhusust.

Tuleb kehtestada kvaliteedinõuded erinevate teenuste ja meetmete jaoks, alates ennetamisest kuni uimastiravini ja kahju vähendamiseni, kuid olemasolev teave nõudluse vähendamisega seotud kvaliteedi tagamise mehhanismide kohta liikmesriikides on piiratud. *Nõude* ja *suunise* mõiste on samuti liikmesriigiti küllaltki erinev. Lisas esitatud üksikasjalikust aruandest nähtub, et nõudluse vähendamist tuleb tegevuskava raames veel mitmest küljest täiustada, samuti tuleb täpsustada teatavaid meetmeid ja näitajaid, et nimetatud meetmete mõju oleks võimalik mõõta.

Uimasteid tarbivatele õigusrikkujatele vanglakaristuse määramisele on juba loodud palju alternatiive, kuid nende kasutamist ja/või tõhusust ei ole veel võimalik hinnata. Peaaegu kõikides ELi liikmesriikides on kehtestatud meetmed nakkushaiguste leviku ennetamiseks, kuid vanglates

---

[10] KOM(2007) 199 (lõplik).

pakutavad kahju vähendamise teenused jäävad maha ülejäänud kodanikele pakutavatest. Selle valdkonnaga tuleb veel tegeleda.

Uimastisõltuvusega seotud tervisekahjude ennetamist ja vähendamist käsitleva 2003. aasta nõukogu soovituse järelmeetmete kohta tehtud järeldustes kinnitas eesistujariik, et kahju vähendamise meetmeid tuleb vanglates tugevdada. Seoses sellega paluti komisjonil **"esitada ettepanek soovituse vastuvõtmiseks ELi 2005.–2008. aasta tegevuskava meetme 13 punkti 2 kohta, mis käsitleb uimastitarbimist vanglas"**[11].

Et täiendada liikmesriikide vastavat tegevust, jätkatakse **ühenduse tegevusprogrammiga rahvatervise valdkonnas (aastateks 2003–2008)**[12] eri projektide toetamist uimastinõudluse, sealhulgas ennetamise, kahju vähendamise ja ravi alal. Kõnealuse tegevuse rahastamist jätkatakse **ühenduse teise tegevusprogrammi raames rahvatervise valdkonnas (aastateks 2008–2012)** ning tugevdatakse uue **eriprogrammi "Narkomaania ennetus- ja teavitustegevus" (2007–2013)**[13] ja **teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013)**[14] kaudu.

3.3 Pakkumise vähendamine

ELi korrakaitseasutused teevad jätkuvalt **väga aktiivselt tööd nii uimastite kui ka nende lähteainete salakaubaveo avastamiseks ja ennetamiseks**. 2006. aastal nimetatud juhtumite arv kasvas. Komisjon on koos liikmesriikidega koostanud juhenddokumendi ettevõtjatele, kes kauplevad seaduslikult lähteainetega, mida võidakse suunata kõrvale ebaseaduslike uimastite valmistamiseks. Juhenddokumendis antakse seaduslikele kauplejatele soovitusi, mis aitaksid neil avastada kahtlaseid tehinguid ja nendest teatada.

Liikmesriigid aitavad koostada analüüsifaile, mida Europol peab oma käimasolevate projektide COLA (kokaiin), MUSTARD (heroiin) ja SYNERGY (sünteetilised uimastid) kohta. Europol annab omalt poolt liikmesriikidele teavet uurimiste ja operatsioonide teostamiseks. Komisjonil ei ole olnud võimalik kontrollida, kuidas liikmesriigid on rakendanud 2001. aastal vastu võetud **nõukogu soovitust uimastite ja nende kõrvalesuunatud lähteainete konfiskeerimist käsitleva statistika ühtlustamise kohta**[15]. Samuti puuduvad andmed selle rakendamise kohta ELi tasandil.

Liikmesriikide, Europoli ja Eurojusti vahelist koostööd **võiks** olemaolevate vahendite abil **edasi arendada**. Näib, et selliseid vahendeid nagu ühised uurimisrühmad ja ühised tollioperatsioonid kasutatakse praegu piiratud määral. 2005.–2006. aastal oli üksnes kaks ühist uurimisrühma ja neli ühist tollioperatsiooni. Europolis ja Eurojustis on ettevalmistamisel erikoolitus ja käsiraamat ühiste uurimisrühmaprojektide algatamise ja rakendamise kohta.

Seni ei ole liikmesriikide ega ELi tasandil täheldatud ühtegi suuremat projekti, mis tegeleks otseselt ebaseadusliku uimastiäri rahaliste vahenditega. Komisjon soovitab liikmesriikidel kasutada maksimaalselt ära rahapesu andmebüroode võrguga loodud platvormi. Praegu valmistab komisjon ette aruannet, mis käsitleb nõukogu 17. oktoobri 2000. aasta otsust liikmesriikide rahapesu andmebüroode vahelise koostöö korra kohta teabe vahetamisel[16]. Liikmesriike kutsutakse samuti üles kasutama rohkem ELi rahastamisprogramme, näiteks

---

11 CORDROGUE 43, 2.7.2007.
12 EÜT L 271, 9.10.2002.
13 ELT L 257, 3.10.2007.
14 ELT L 412/1, 30.12.2006.
15 13618/01 STUP 29.
16 EÜT L 271, 24.10.2000.

programmi **"Kuritegevuse ennetamine ja selle vastu võitlemine (2007–2013)"**,[17] et uurida uimastite valmistamise ja terrorismi rahastamise vahelisi seoseid.

Seitse liikmesriiki on praeguseks ühinenud Lissabonis asuva **uimastialase mereanalüüsi- ja rakenduskeskuse** (MAOC-N) tööga. Selle tegevus hõlmab asjaomaste liikmesriikide korrakaitse- ja kohtuasutuste ning laevastiku ja lennuväe vahelist tihedat koostööd, et võidelda Atlandi ookeani ja Lääne-Aafrika kaudu toimuva kokaiini salakaubaveo vastu. MAOC-N teeb koostööd sarnaste asutustega Ameerika Ühendriikides, näiteks nimetatud riigi lõunaosa asutustevahelise ühistöörühmaga (Joint Interagency Task Force South) Floridas. Koostöö lähtub põhimõttest, et kuna uimastite salakaubavedajad tegutsevad rahvusvaheliselt ja paindlikult, siis peaks ka korrakaitse olema rahvusvaheline.

Pakkumise vähendamisel tehtud edusamme on ELi tasandil endiselt raske mõõta. Selle valdkonna meetmete mõõtmisel kasutatakse enamasti **mitte kvalitatiivseid, vaid kvantitatiivseid näitajaid** ning ELi tasandil kättesaadavad andmed on sageli lünklikud ja raskesti võrreldavad. See tuleneb osaliselt ühiste nõuete puudumisest andmete salvestamisel ja kogumisel, kuid samuti aruandlusstruktuuride kattumisest.

Komisjon kavatseb käsitleda pakkumise vähendamisega seotud andmete küsimust lõpphinnangus, mis antakse käimasolevale ELi narkootikumidealasele tegevuskavale 2008. aastal koostöös Europoli ja seirekeskusega. Lõpphinnangu eesmärk on **teha kindlaks, millised on korrakaitseprobleemide määratlemise ja statistikaga seotud poliitilised vajadused**, ning kas need andmed on juba standarditud või võimalik standardida ja teha kättesaadavaks ELi tasandil.

Lisaks rakendati 2007. aastal nõukogu otsust uusi psühhoaktiivseid aineid käsitleva teabe vahetuse, riski hindamise ja kontrolli kohta[18]. See oli **esimene kord pärast 2005. aastal toimunud otsuse vastuvõtmisest, kui teostati** uue psühhoaktiivse aine 1-bensüülpiperasiini (BZP) **riskianalüüs**. Hindamise tulemusena esitas komisjon ettepaneku lisada BZP asjaomaste õigusaktide alusel vastavasse nimekirja. Nõukogu teeb ettepanekut käsitleva otsuse pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

3.4 Rahvusvaheline koostöö

Justiits- ja siseküsimuste välist mõõdet käsitlevas strateegias "Ülemaailmne vabadus, turvalisus ja õigus" rõhutatakse, et nimetatud valdkondades tehtav koostöö kolmandate riikidega nõuab pikaajalisi jõupingutusi, mis põhinevad institutsioonide väljaarendamisel ja suutlikkuse tõstmisel ning eeldavad mõlemalt poolelt kestvat pühendumust. 2006. aastal koostatud esimeses arenguaruandes järeldatakse, et strateegia raames on tehtud pidevalt edusamme, sealhulgas uimastitega seotud küsimustes.[19]

EL on ebaseaduslike uimastite vastases rahvusvahelises koostöös oluline jõud. Ta peab aktiivset dialoogi enamike riikidega, kus uimastite valmistamine ja salakaubavedu toimub kõige suuremates kogustes ja kujutab endast probleemi, ning mängib olulist rolli nende riikide toetamisel rahalise ja tehnilise abi teel. EL toetab järjekindlalt **tasakaalustatud lähenemisviisi**, mille kohaselt uimastinõudluse ja -pakkumise vähendamisega tuleb tegeleda üheaegselt. See lähenemisviis **peegeldab ELi põhiväärtusi ja põhimõtteid** ning on eeskujuks ülejäänud maailma riikidele. Tasakaalustatud lähenemisviis kaasatakse üha sagedamini ka sellistesse kolmandate riikidega sõlmitavate koostöö-, assotsieerimis- ja partnerluslepingute artiklitesse, mis seonduvad uimastitega.

---

17 ELT L 58, 24.2.2007.

18 2005/387/JSK, 10.5.2005.

19 Nõukogu dokument 14366/3/05 REV 3; 30.11.2005

Uimastivastase võitluse teemat käsitletakse regulaarselt kohtumistel kandidaatriikide ja võimalike kandidaatriikidega ning Euroopa naabruspoliitikas osalevate komisjoni partnerriikidega. Kandidaatriigid osalevad üha enam seirekeskuse, Europoli ja Eurojusti töös. ELi loodud eri projektid ja struktuurid võimaldavad **toetada nimetatud riike selleks, et suurendada nende võimet rakendada ühenduse õigustikku ja võtta sellega seotud meetmeid**, näiteks töötada välja riiklik uimastialane tegevuskava ja strateegia.

Rahvusvahelise koostöö vallas kuulub 2007. aasta peamiste sündmuste hulka heroiini salakaubavedu käsitleva Pariisi pakti raames toimunud esimene nõudluse ja pakkumise vähendamise asjatundjate kohtumine. Samuti jõuti kokkuleppele ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere vahelise 1999. aasta Panama tegevuskava läbivaatamise suhtes. 2007. aasta Port of Spaini deklaratsioonis määrati kindlaks uued koostööprioriteedid nõudluse ja pakkumise vähendamise alal ja muudes uimastitega seotud valdkondades, nagu rahapesu ning tolli-, politsei- ja kohtualane koostöö.

Lisaks on loomisel eripartnerlus Cabo Verdega, milles on oluline koht uimastivastasel koostööl. ELi ja Venemaa uimastitega seotud operatiivkoostöö alal tehakse edusamme. 2007. aasta oktoobris sõlmisid Venemaa föderaalne uimastikontrolliteenistus ja seirekeskus vastastikuse mõistmise memorandumi uimastite kuritarvitamisega seotud teabe ja heade tavade vahetamise kohta. Lääne-Balkani riikide, Venemaa, Afganistani, Ameerika Ühendriikide ja esmakordselt Ukrainaga toimusid ELi uimastiprobleemide troika nõupidamised.

Peamisi doonorriike ühendavast Dublini rühmast on jätkuvalt palju kasu, sest see võimaldab liikmesriikidel ja komisjonil analüüsida rahvusvahelisi uimastiprobleeme ja vahetada nende üle arvamusi. Rühma piirkondlikud esimehed peaksid siiski andma teavet selle kohta, mil määral soovitusi rakendatakse. 2007. aastal kohtus Dublini rühm Iraaniga – see oli esimene kord, mil rühma kohtumisel osales külaline.

Uimastialase tegevuse ja tegevuskavaga seotud abi ja kulutuste puhul on näha kasvutendentsi.

2005. aasta lõpus hinnati ELi rahvusvaheliste uimastialaste koostööprojektide maksumuseks ligi 760 miljonit eurot, mis teeb **EList üleilmse uimastivastase võitluse alal suurima jõu**.

Praegu korraldab kolmandatele riikidele suunatud abiprojekte alla poole liikmesriikidest, kusjuures 80 % projektide kogumaksumusest katavad komisjon, Ühendkuningriik ja Saksamaa.

Uimastialase abi rahastamisel on EL keskendunud Afganistanile, kes saab kaks kolmandikku ELi vastavast välisabist (452 miljonit eurot). Uimastivastase võitluse strateegiate elluviimiseks toetab EL maapiirkondade arengu, sealhulgas alternatiivsete elatusvahendite ja tervishoiusektorile antava abi kaudu teatavate Põhja- ja Kirde-Afganistanis paiknevate piirkondade sotsiaalmajanduslikku arengut. EL on üks peamistest rahastajatest avaliku korra sihtfondis, Afganistani ülesehituse sihtasutuses ja 2007. aastal käivitatud ja 200 miljonit eurot maksvas uues õigusriigiprojektis.

Ligi ühe kolmandiku ELi rahastatavast kogusummast (200 miljonit eurot) moodustab abi kolmele Andide piirkonna riigile, kus tegeletakse kokakasvatusega. Ülejäänu jaguneb muude piirkondade, eelkõige Vahemere/Balkani piirkonna, Kagu-Aasia, Lõuna-Kaukaasia ja Kesk-Aasia vahel ning hõlmab toetust **alternatiivsele arengule** (kaks kolmandikku abi kogusummast), kuid samuti **institutsioonide väljaarendamise**, **õiguskorra** ja **nõudluse vähendamise** projektidele.

2006. aastal toetati Euroopa Komisjoni hallatava eelarverea kaudu, mis on ette nähtud Põhja-Lõuna uimastialaseks koostööks, üle 7,5 miljoni euroga ühistegevust kokaiini salakaubaveo marsruutidel, mis saavad alguse Ladina-Ameerikast ja Kariibi mere piirkonnast ja kulgevad läbi Aafrika; ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere linnadevahelist partnerlusalgatust

uimastinõudluse vähendamise valdkonnas; ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna luureandmete jagamise projekti; nõudluse vähendamise algatust Vahemere lõunakaldal, Lähis-Idas ja Kagu-Aasias ning kahju vähendamise uuringut arengumaades.

Mitme rahvusvahelise algatuse eesmärk, mida rahastatakse samuti 2006. aasta eelarverealt ja rakendatakse ÜRO uimastite ja kuritegevuse vastase võitluse büroo (UNODC) kaudu, on muu hulgas toetada Pariisi pakti ja ÜRO valitsusväliste organisatsioonide uimastifoorumit ning rahastada üleilmset põllukultuuride järelevalvesüsteemi ja ekspertrühma, kes annaks hinnangu ÜRO 1998. aasta peaassamblee narkootilisi aineid käsitlenud eriistungile 10 aastat pärast selle möödumist. Lisaks abistatakse 2005. aastal alanud UNESCO projekti, et tugevdada arengumaades valitsusväliste organisatsioonide osutatavaid teenuseid ja suutlikkuse suurendamist kahju vähendamise valdkonnas.

ELi ja ÜRO narkootikumide komisjoni seisukohad aina lähenevad teineteisele. Üks näide sellest on ebaseaduslike uimastite valmistamiseks kasutatavate lähteainete allikaid käsitleva ELi resolutsiooni ettepaneku vastuvõtmine narkootikumide komisjoni 50. istungil. EL on ühise esindaja kaudu tegutsedes aidanud kaasa veel kümne uimastialase resolutsiooni esitamisele nimetatud komisjonis.

EL kavatseb nimetatud kooskõlastamisalaste edusammude jätkamiseks **säilitada ühise seisukoha, kui 2008. aastal antakse ÜRO eriistungil võetud meetmetele hinnang** ja 2009. aastal võetakse selle järelmeetmeid.

UNODCi rahastamine ÜRO Peaassamblee 1998. aasta eriistungi deklaratsiooni hindava ekspertrühma moodustamiseks kinnitab ELi püsivat tahet töötada ÜRO tasandil välja uimastipoliitika, mis lähtuks üha enam teaduslikust hindamisest ja põhineks võimalikult täpsetel tõenditel, ning rakendada seda poliitikat.

3.5 Teave, teadusuuringud ja tulemuste hindamine

Vajadus seada uimastipoliitika usaldusväärsele teaduslikule alusele on suurem kui kunagi varem. Seda peegeldab ka liikmesriikide soov tugevdada ELis uimastitega seotud teadusuuringute alal koostööd.

Europoli ja seirekeskuse panus uimastite nähtusega seotud ELi teadmistebaasi on poliitikakujundajate ja erialatöötajate jaoks jätkuvalt suure väärtusega. 2006. ja 2007. aastal esitasid nii seirekeskus kui ka Europol Euroopa uimastinõudluse ja -pakkumise kohta hulga aruandeid, mis andsid poliitikakujundajatele ja rakendusasutustele ajakohastatud teavet uimastitega seotud olukorra ja selle suhtes võetavate meetmete kohta.

Uimastialaste teadusuuringute üldpilt on 27 liikmesriigis siiski endiselt keeruline ja killustatud; samuti puudub ülevaade teadustööst ja koostöövõrkudest ning valdkondadest, millega uimastitealaste teadusuuringute raames juba tegeletakse või võiks tegeleda. Komisjon teeb ebaseaduslike uimatite alaste teadusuuringute kohta võrdleva süvaanalüüsi, mis avaldatakse 2008. aastal.

Komisjoni teadusuuringute ühiskeskus suurendab oma 2007.–2013. aasta tööprogrammis tähelepanu julgeolekuga seotud uuringutele. 2007. aastal jõuti komisjonisiseselt kokkuleppele, et ühiskeskus annab liikmesriikide käsutusse oma **teadmistebaasi võimaliku üleeuroopalise võrgu loomiseks, mis tegeleks ebaseaduslike uimastite omaduste määratlemisega kohtuekspertiisi teel**. See töö toetuks praegustele ja varasematele komisjoni rahastatud projektidele kõnealuses valdkonnas.

Muude komisjoni algatuste hulka kuuluvad projektid DRUID (sõiduki juhtimine uimastite, alkoholi ja ravimite mõju all) ja EURITRACK (Euroopa ebaseaduslike ainete salakaubaveo

vastumeetmete komplekt); viimase eesmärk on töötada välja ohutu meetod veokonteineritesse peidetud ebaseaduslike ainete avastamiseks välisvaatlusel.

Eriprogrammi "Narkomaania ennetus- ja teavitustegevus"[20] (2007–2013) kaudu rahastatakse täiendavalt uimastinõudluse vähendamise ja poliitilise analüüsiga seotud projekte ja uuringuid.

IV. JÄRELDUSED

Ei ole kahtlust, et ELi uimastivastase võitluse strateegia ja narkootikumidevastane tegevuskava kujutavad endast liikumapanevat poliitika kujundamise ja rakendusvahendit, mis lähendab liikmesriike üksteisele.

[20] ELT L 257, 3.10.2007.

2007. aasta arenguülevaade sisaldab kahte olulist tähelepanekut.

(1) Euroopa Liidu liikmesriigid lähenevad uimastipoliitika valdkonnas üha enam üksteisele, jäädes siiski samal ajal truuks oma kultuurilisele ja poliitilisele eripärale.

(2) Tegevuskavas heakskiidetud tõenduspõhine lähenemisviis aitab teha kindlaks valdkonnad, kus meetmeid tuleb parandada.

Kuigi 2008. aasta hinnangu tulemusi on veel vara ennustada, võib juba täheldada järgmist:

- riikliku teabe kogumist ja jagamist tuleb parandada, eriti pakkumise vähendamise ja korrakaitse valdkonnas (see selgus juba esimese läbivaatamise käigus 2006. aastal);
- tuleb töötada välja metoodika, mis võimaldaks siduda tegevuskava meetmed konkreetselt uimastite valmistamise, nendega kauplemise ja nende tarbimise taseme ja harjumustega;
- tegevuskavas kasutatud näitajad tuleks viia vastavate eesmärkidega nõuetekohaselt kooskõlla, sest mõned neist ei anna teavet meetmete kohta, mida nendega mõõdetakse;
- **teabe ja andmete puudumine, mis kajastaks meetmete mõju uimastitega seotud olukorrale, annab tunnistust laiemast vajakajäämisest riikliku poliitika mõju mõõtmisel teatavate keeruliste ühiskondlike probleemide puhul**. Kasutada olevatest andmetest ei selgu alati vajalikul määral, kas tegevuskava käigus saavutatud tulemused on mõjutanud probleemi, mida soovitakse lahendada.

Komisjon uurib nimetatud küsimusi veel ELi narkootikumidealase tegevuskava (2005–2008) lõpphindamise käigus. Järgmist ELi narkootikumidealast tegevuskava (2009–2012) käsitlevas ettepanekus paneb komisjon eriti rõhku sellele, et näitajad ja hindamisvahendid vastaksid täpsemalt konkreetsetele meetmetele.

2006.–2007. aasta toimunud iga-aastased ELi narkootikumidealase tegevuskava läbivaatamised on süvendanud komisjoni veendumust, et uimastipoliitika tuleb rajada objektiivsetele ja võimalikult täpsetele tõenditele, et see oleks tõhus ja tasuks end ära, ning peaks kajastama Euroopa Liidu aluseks olevaid põhiväärtusi; seejuures peavad sellega kaasnema proportsionaalsed, kuid järjekindlad korrakaitseasutuste jõupingutused, et võidelda laiaulatuslike ennetus-, kahju vähendamise, ravi- ja taastusmeetmetega ebaseadusliku uimastikaubanduse ja -valmistamise vastu. See on meie kohustus Euroopa kodanike ees.

Komisjon soovitab nõukogul käesoleva arenguülevaate heaks kiita.